

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 5.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

Drie feiten en een beslissende keuze

De vorming van een ministerie is in Nederland zelden beslissend geweest voor de geheele toekomst, voor het bestaan zelf van ons Koninkrijk. Dit is thans het geval. Thans kan de kabinetsvorming Indië en daarmede Nederland redden; zij kan ook Indië prijs geven aan chaos en verval.

In dit beslissend uur zijn het de feiten, welke het Nederlandse volk moeten overtuigen, hoezeer het voor de dwingende keuze staat: Indië redden of Nederlands plicht verzaken.

Als vertrouwde vrienden — eerste feit — zijn de Nederlanders op Borneo, Celebes, Bali, Lombok, Flores, Timor, Banka, Billiton en in de Groote Oost door de bevolking begroet. Overal in dit ontzaglijk uitgestrekte eilandrijk is het werk van herstel en wederopbouw begonnen. Overal waait weer de Nederlandse vlag, die de veelsoortige volken dezer eilanden ook als de hunne beschouwen. Overal werken daar de Nederlanders samen met de Indonesiërs, die hen vertrouwen.

Dit blijkt — tweede feit — uit de vreugde en de opluchting, waarmede ook op Java onze troepen en bestuursambtenaren worden begroet wanneer zij, zooals rondom Batavia, telkens nieuwe desa's komen bevrijden uit de greep der extremisten. Voor allen die, met rood-witte vlaggen zwaaiend, hen terroriseerden, heeft deze Javaansche bevolking één naam: „orang djahat“, hetgeen beteekent: slechte lieden....

Men kan aannemen, dat ondanks de Japansch-fascistische terreur op Java en Sumatra 90% der gansche bevolking verlangd naar de terugkeer der Nederlanders. Waar zij kwamen — derde feit — gevoelen deze volken zich bevrijd.

Nederland staat nu voor de keuze.

Het kan zich tot het uiterste inspannen om te trachten in de hartelijkste samenwerking met alle Indonesiërs, die waarlijk hun land willen dienen, deze volken te helpen, te leiden, bij te staan om weer te komen tot een ordelijk bestaan, waarin herstel van welvaart mogelijk en een harmonische groei naar vrijheid zeker is. Nederland kan ook een politiek bestendigen, welke deze volken prijsgeeft aan de terreur eener agressieve minderheid, welke hen onherroepelijk naar den ondergang voert.

De fictie, dat men op Java en Sumatra zou staan tegenover een Indonesisch nationalisme, waarmede men tot overeenstemming zou kunnen geraken, zoo maar de vorming eener „Republiek“ werd toegestaan, is niet langer te handhaven. Op Sumatra bestaan velerlei groepen, die elkaar fel bestrijden, elkanders leiders arresteren en heftig onder elkaar vechten — een schrikbewind van verwarring en verwildering. Op Java wankelt Sjahrir's positie, wordt Soekarno's „gezag“ maar nominaal erkend, vormen zich „legers“ onder „generaals“, die elkaar het licht in de oogen niet gunnen, noemde de „minister van Voorlichting“ den toestand in Soerakarta „bedenklijk“. Daar dreigt vandaag den dag al burgeroorlog.

Men kan dit laten voortgaan en dan tuimelt men rechtstreeks

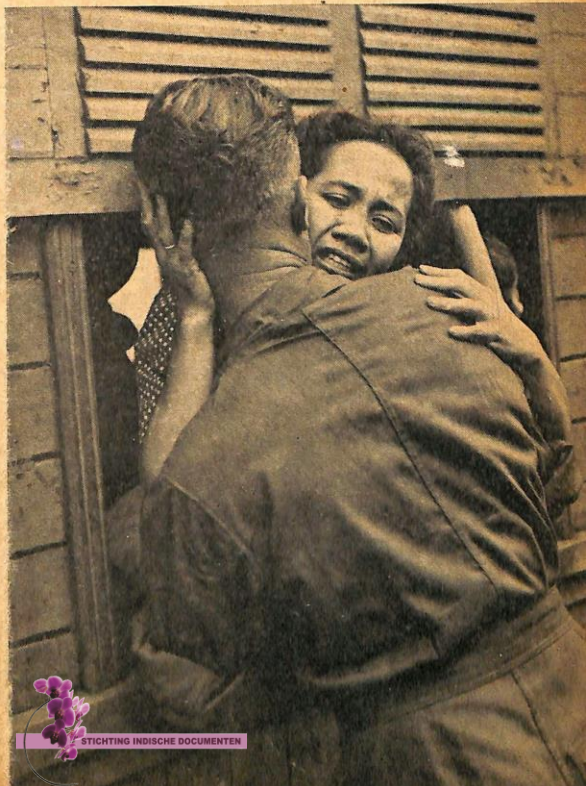
in den chaos. Dan zijn straks deze volken van Java en Sumatra reddeloos verloren.

Men kan ook door een nieuw Nederlandsch bewind Nederlands beginselen zóó koel en klaar, zóó duidelijk en overtuigend doen verkondigen, dat men ons in en buiten Indië begrijpt. Dat men ten langen leste breekt met een beleid van transigereen en marchandeeren en deze keuze stelt:

of de Nederlanders blijven in Indië, hun roeping trouw, en men aanvaardt hun hulp, hun leiding waar noodig, hun medewerking, hun vriendschap, maar dan ook in volledige erkenning van hun positie;

of Nederland geeft Java en Sumatra prijs en abandonneert daarmede hun volken, een plicht verzakend, wijl die volken dan zonder kans op redding ondergaan.

Deze keuze, die de kabinetsvorming behoorde te bepalen, moet wel leiden tot het nieuwe beleid, dat Indië een laatste kans op redding geeft.

Hereeniging... Een der zeldzame treinen met bevrijden uit de kampen der extremisten kwam in Batavia aan. Meer dan 30.000 gevangenen in die kampen hebben dit uur der hereeniging nog niet beleefd...

PSYCHOTECHNICUM

der

© Nederlandsche Stichting voor Organisatie ©

Het groote belang der PSYCHOTECHNIEK, vooral het uitkiezen van de beste werkrachten voor verschillende vacatures, het doeltreffend scholen van de uitgekozenen, en verhooging van arbeidsvreugde en productieve geesteshouding in de bedrijven, wordt thans gelukkig algemeen erkend. De werkgever weet, dat het hem honderden, wellicht duizenden kost, indien een bepaald werk niet wordt verricht door de beste beschikbare werkracht, of indien de geest in een bedrijf te wenschen overlaat; de werknemer weet, dat hij niet met genoegen kan arbeiden, indien zijn taak hem niet ligt.

Het nieuw gehuisveste PSYCHOTECHNICUM der Nederlandsche Stichting voor Organisatie beschikt over al die deskundigen en al die hulpmiddelen, welke de garantie bieden, dat zijn adviezen die groote mate van betrouwbaarheid bezitten, waartoe de huidige stand der Psychotechniek in staat stelt.

Doordat de Stichting een instelling van Openbaar Nut zonder commercieel doel is, kunnen deze bij uitstek deskundige adviezen bovendien verstrekt worden tegen zeer matige vergoedingen.

Uitvoerige inlichtingen worden U (desgewenscht strikt vertrouwelijk) gaarne verstrekt door afdeling P.O.W van het

PSYCHOTECHNICUM

der

Nederlandsche Stichting voor Organisatie.

Nieuw Hoofdkantoor: Achter St. Pieter 23—25,
Utrecht, Telefoon 1.6.4.8.4 en 1.2.3.2.8

De verschillende afdelingen van ons Psychotechnicum staan onder leiding van Ir. B. D. Swanenburg (phil. lic.) (arbeidspsycholoog) - Dr. A. W. Wittermans (psychiater en neuroloog) - Dr. A. Peverelli (hygiënist en seksuoloog) - Drs. W. Uitman (psycholoog en grafoloog) - Drs. A. van Oordt (paedagoog). Deze specialisten, bijgestaan door een staf andere deskundigen, stellen hun kunde tevens ten dienste van hen, die buiten het bedrijfsleven met psychische moeilijkheden te kampen hebben (b.v. opvoeding van kinderen, in het huwelijksleven, bij beroepskeuze).

nauwkeurig op de beroeps- en bedrijfs-eischen afgestemde testreeksen

naast psychologisch, ook graphologisch- en medisch onderzoek

© verhooging van levensgeluk in beroep en in privéleven ©

Van Schalkwijk & Co.

Commissionnaires in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIEGTUIG, „De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestarisch.

↓
Uw Makelaar
verschaff U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

*Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialités*

Bankierskantoor M. de Jong & Zn.

Directeuren:
Dr. JOS. JANSSENS, Drs. H. C. DE LINT

MOLENSTRAAT 15a,
DEN HAAG

In de boeien der nieuwe barbaren

Er leven op Java nog een aantal Nederlanders in barre gevangenschap der extremisten. Hun getal wordt afwisselend op 30.000 à 40.000 geschat. Zij leven in talloze groote en kleine kampen in Midden- en Oost-Java. Zij zijn daar nu reeds vele maanden; zij leven in de afschuwelijkste omstandigheden, deze gevangenen der extremisten. Zij leven.... nog.

Onlangs zijn er zoo-waarklijk verscheidene honderden vrijgelaten. Alle gevangenen uit Cheribon kwamen te Batavia aan; wat zij van hun ervaringen vertellen is nauwelijks in woorden weer te geven. Een aantal foto's in dit nummer geeft er eenigen indruk van.

Over de bevrijding der andere tienduizenden werd en wordt moeizaam onderhandeld; een klein getal kon met vliegtuigen uit Midden-Java gehaald worden.

Er zijn nog andere.... gevangenen.

Toen Zuid-Bandoeng onlangs door Britsche troepen gezuiverd werd, waren de extremisten zóó lang van tevoren gewaarschuwd, dat zij niet alleen een vijfde deel der stad in de asch konden leggen, maar ook al hun Nederlandsche, Chineseche en Indonesische gevangenen konden meenemen.

Over deze gevangenen, die een prooi der misdadige extremisten zijn, hoort men niets. Over die anderen, in Midden- en Oost-Java, wordt althans nog.... onderhandeld. Maar men verneemt niets van de 800 — officieel cijfer: *achthonderd* vermisten van Zuid-Bandoeng — Nederlanders, die daar zijn meegevoerd.

Van hen vertelt hier ex-P.O.W. Japan No. 10104.

Er is een principieel verschil tusschen Midden- en Oost-Java en Zuid-Bandoeng. Daar was het een voortzetting van de Japansche interneeringen en een verbod voor de buiten de kampen wonenden om hun woonplaatsen te verlaten. Te Bandoeng was het: ontvoering, geweldpleging, siuipmoord, doodslag, verkrachting, brandstichting, rampok. Kortom misdadaad in haar allerergsten vorm.

Leger en politie wisten reeds maandenlang, waar deze ontvoerders uiteindelijk werden geconcentreerd. En dat er reeds velen werden vermoord! Door een of hol geslagen jeugd? Door een jeugd, die meent, een ideaal te dienen door moord en doodslag, brandstichting en plundering. Door sadisten en vandalen wier perfiditeit en lafheid grenzenloos zijn. Die elken open strijd schuwen, zelfs met de kleinste patrouilles gewapende mannen: ofschoon zij zichzelf behangen hebben met alle mogelijke wapens. Zij voeren een heldengerilla tegen weerlooze mannen, vrouwen en kinderen.

Op verraderlijke wijze drongen zij de huizen binnen en haalden de bewoners naar butien, onder dreiging van getrokken pistolen en sabels; huis en huisraad werden kort en klein geslagen. Niets kwaads vermoedende mannen, vrouwen en kinderen werden op de openbare wegen aangehouden en in duistere, nauwe sloppen der stadskrampongs gesleept om in enkele beruchte huizen opeen gepakt te worden.

Het is gebleken, dat vele van deze heldendaden

verricht werden onder het oog van militaire posten. De signes voor deze posten luidden toen echter: slechts reageeren indien er op de posten geschoten wordt....

SLACHTHUIZEN

Uren, soms dagen wachtten de gevangenen in angst en beven hun lot af, nu en dan werd hun een „verhoor“ afgenomen. Mannen, vrouwen of kinderen, die bij hun „arrestatie“ om hulp van de posten hadden geroepen of een poging deden te ontsnappen, werden in die beruchte huizen gewurgd en in letterlijken zin afgeslacht met kapessen. Hetgeen dikwijls geschiedde ten aanschouwe van de overige gevangenen.

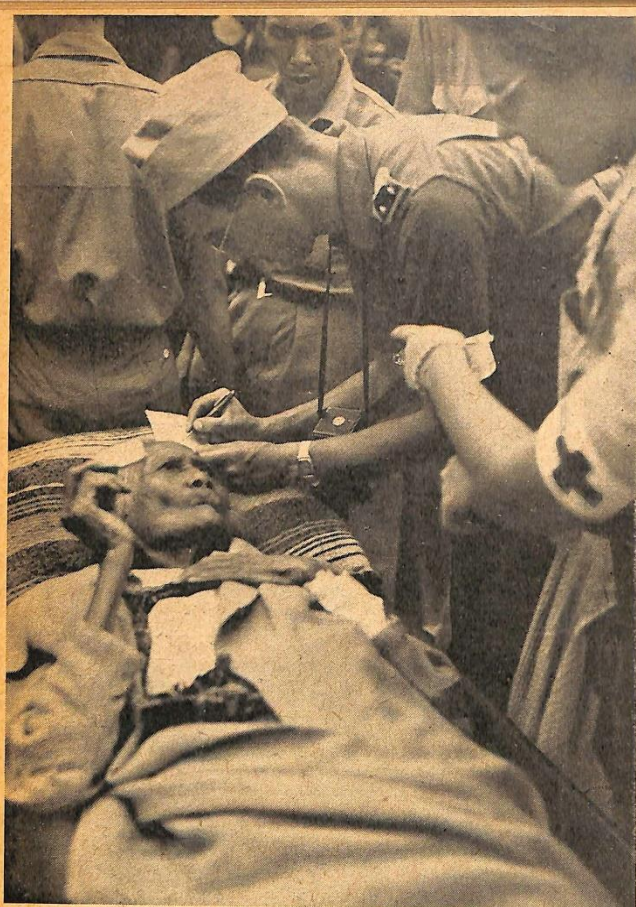
Deze plaatsen, die later de lugubere vermaardheid van „slachthuizen“ kregen, waren gelegen op tientallen meters van permanente militaire posten.

Enkele aan den dans ontsprongen Europeesche vrouwen waren getuigen van de slachting van een Nederlander (naam bekend): de ongelukkige riep in zijn doodsnood om hulp.

Andere Europeesche vrouwen moesten toezien hoe een oude Chineseche en Indonesische, beiden met een Nederlander gehuwd (namen bekend), in een diepen waterput werden geworpen. Een Europeesche vrouw en haar dochter werden in een verlaten schuilopgraaf verkracht. Een Chineseche vrouw

De trein met bevrijde gevangenen uit Cheribon, die maanden lang in handen der extremisten waren, bracht ook dezen kleinen jongen mede . . .

Half-verhongerd, broodmager, te ziek om te lopen kwam deze oude dame te Batavia aan, bevrijd uit de gevangenschap bij de extremisten te Cheribon.

toonde mij haar handen: enkele nagels waren daar uitgerukt.

In één dier slachthuizen werden enkele onherkenbaar verminkte lijken van Nederlandsche vrouwen aangetroffen. Van een Nederlandsch knaapje werden beide handen afgehakt, daarna werd hij in een kali geworpen.

Ik zal het bij deze sinistere opsomming laten. Erbarmelijk triest is de arbeid van den opsporingsdienst, welke thans doende is met het bloed leggen van massa-graven....

ONDER HET OOG DER BEZETTERS

Velen ontsprongen den dans, velen werden er vermoord, doch het grootste deel dezer gevangenen werd medegevoerd, als „gijzelaars“. Europeesche mannen, vrouwen en kinderen, wier gezondheidstoestand door de Japansche bezettingjaren toch al veel te wenschen liet. Elke bende terroristen had haar eigen gevangenen, haar eigen slachthuizen, haar eigen „gevangenkampen“.

De bejegening was honds, de ongelukkigen moesten bovendien afstand doen van alle „overtollige“ kleedij; ook de vrouwen en kinderen. Voortgejaagd werden ze, van huis tot huis, van „kamp“ tot „kamp“. Voort, voort door nachtelijke duisternis en onweersbuien, langs kronkelende drabbige kampongpaden, die door de regens werden tot gutschende modderstroom.

Voort, blootvoets, blootshoofds: waar zal de lijdensweg eindigen?

De operaties van de bezetters werden lang tevoren aangekondigd. Lang genoeg althans om de te zuiveren en te straffen barbaren den tijd te laten de beenen te nemen: met medeneming van hun gevangenen en wagens. De jongste Britsche zuiverings-operatie van Zuid-Bandoeng was al net zoo: niet doeltreffend. „Onzerzijds géén verliezen....“, vermeldde het officiele Britsche communiqué onder meer na deze actie. Wat het communiqué niet vermeldde:

Aan Chineesche zijde tallooze verliezen: afgeslacht, huizen en winkels in brand gestoken. Aan Nederlandsche zijde: kapitale gebouwen vlogen geheel of gedeeltelijk de lucht in; de gijzelaars werden medegevoerd, d.i. het allergruotste deel van wat er aan gijzelaars in Zuid-Bandoeng werd vastgehouden.

DADEN GEVRAAGD

Wacht niet op resultaten van eidelooze conferenties, besprekingen en overeenkomsten om een einde te maken aan onmenselijk lijden en een schreeuwend onrecht. Zegt niet slechts, „dat er tegen misdaad en terreur streng zal worden opgetreden....“, maar doet dat ook: vóór het te laat is.

Er zijn al zoo machtig veel woorden gebruikt, nu moeten daden komen, snel en onverbiddelijk.

Een herinnering

„De weldadige gevolgen van Nederlands bestuur zijn nu niet méer te ontkennen. Ter vergelijking kan men verwijzen naar de toestanden, welke tot voor kort bestonden bij een Indonesisch volk van hooge inheemsche ontwikkeling, maar nog in het bezit van vrijwel onbelemmerd zelfbestuur: de Baliërs.

De Indonesiërs dienen hun beste krachten te voegen bij die der Regeering, in stede van een afwachterende houding aan te nemen of haar in haar vooruitstrevendheid te belemmeren door het oefenen van onjuiste critiek. Geen opblazen van incidenten tot algemeenheden kan medewerken tot vooruitgang; wel billijke critiek op wat in Indië's belang beter of anders moet worden gedaan; en op fouten in de uitvoering van de voorschriften der Regeering“.

Deze redelijke woorden werden gesproken in 1917. Wie was de spreker, die er zoo treffend op wees, dat het „vrijwel onbelemmerd zelfbestuur“ op Bali in het belang der Baliërs beperkt moest worden en dat de Indonesiërs behooren samen te werken met de Nederlanders?

Het was een spreker op het Indisch Studentencongres van 1917 te Leiden. Naam van den spreker: H. J. van Mook

Rekenkunde

„De Britten hebben bijna alle Japansche bezettingstroepen gevangen genomen“. (Een speciale correspondent te Batavia van de „Times“ volgens B.B.C. van 2 April).

„Ik weet niet precies hoeveel Japanners er nog op Java zijn, die nog niet in kampen geconcentreerd zijn, maar ik schat het aantal tusschen de 30.000 en 60.000“. (Dr. van Mook in de persconferentie van Zondag 31 Maart j.l.).

Recente mededeeling — eind Mei —: „Een groot probleem vormen de in het binnenland verspreide, met de extremisten samenwerkende, Japanners....“

Nederlanders, die acht maanden na Japan's capitulatie nog in een kamp in Siam verblijven

De vergeten Nederlanders van Siam

Dr. H. J. van Mook heeft zich blijkens de telegrammen tot de Nederlanders in Siam gericht. Z.Exc. betreurt, dat hij, met het vliegtuig passerend, geen tijd had hen te bezoeken. Maar hij beloofde, dat er thans iets voor hen gedaan zou worden.

Dit was eveneens beloofd tijdens een bezoek van kolonel dr. D. van der Meulen.

Dit werd vervolgens beloofd bij het bezoek van dr. Brugmans.

Men moet aannemen, dat er thans eenige beweging in het tragische geval zal komen. Nochtans ontleenen wij — voor zekerheid — maar het volgende aan een brief van jhr. J. de Jonge van Campens Nieuwland, 1e luitenant, ex-krijgsgevangene, thans te Bangkok, Siam.

„In Siam werkten 17.000 Hollandsche krijgsgevangenen onder de Nip aan den „Spoorweg des doods“. Ruim 3.000 van hen vonden den dood onder de onbeschrijfelijkste toestanden. De resterenden kwamen voor een groot deel ziek en verzwakt uit deze hel te voorschijn; weinigen, die zowel geestelijk als lichamelijk nog 100 % waren . . .

Op Java waren de vrouwen van deze mannen. Ze woonden in kampen, drie en een half jaar lang, met hun kinderen, voor wie ze plots alle verantwoordelijkheid droegen. Ze werden geslagen, getrap, vernederd, werkten in de tropenzone als koelie met tjangkol en schep, nog erger: ze leden honger met hun kinderen. Honger, heel erge honger. . . . *Geen enkel* van hen was lichamelijk normaal toen de Jap uiteindelijk verslagen was. . . .

Maar eindelijk kwam het lang verwachte oogenblik; de oorlog was ten einde, het beest was verslagen. . . .

De mannen in Siam en hun vrouwen op Java hadden slechts één gedachte: eindelijk zullen we weer bij elkander zijn, eindelijk zullen we elkaar alles kunnen vertellen (de ergste dingen zullen we elkaar sparen), eindelijk zullen we weer samen genieten van de kinderen. . . .

De mannen in Siam, hadden gerekend: met de capitulatie van Java in 1942 waren vele vooraanstaande figuren uitgeweken naar Australië (op order), die hadden 3½ jaar lang kunnen voorbereiden, 100.000 bommenwerpers thans werkeloos, 250 à 60 man en we zijn over, kwestie van een paar weken. . . .

Het ging ook zoo. . . . met de Engelschen, met de Australiërs, met de Amerikanen. Zij waren na eenige weken weggevlogen. Maar niet de Hollanders. . . . Zij bleven in hun kampen, in die vreeselijke kampen. Het prikkeldraad werd weggehaald, het eten werd iets beter, maar daar bleef het bij: ze *bleven*. . . .

De vrouwen van Java hadden ook gerekend: zoo hebben we geleden, dat de heele wereld alles voor ons zal doen, onze mannen zullen ze ons sturen, ons eten zal worden verbeterd, we gaan weg uit de kampen. . . .

Het ging ook zoo. . . . met de weinige *Engelsche* vrouwen. Die waren binnen eenige dagen weg. Maar niet de *Hollandsche*. . . . Zij bleven in hun kampen, het prikkeldraad bleef, het eten werd hier en daar iets beter, maar daarbij bleef het: ze *bleven*. . . .

Landgenooten! Nu ga ik u iets vertellen, wat u misschien niet zult kunnen gelooven.

Thans, *zeven maanden* na de capitulatie zijn deze mannen nog niet bij hun vrouwen. . . .

Landgenooten! Deze mannen zijn na 3½ jaar van het ergste lijden, dat een mensch kan doorstaan, opnieuw in uniformen gestoken en zijn thans bezig. . . . Nederlandsch-Indië te bezetten. . . . Sommigen hunner, de gelukkigsten, zagen hun vrouwen gedurende eenige dagen of weken, om toen opnieuw te scheiden, voelt u, landgenooten: na 3½ jaar opnieuw scheiden. . . . De meesten echter zagen hun vrouwen in het geheel niet, 7 maanden na de capitulatie, hun vrouwen zijn nog op Java, of, heel gunstig, misschien in Holland. Maar nog zonder hun mannen, thans na 4 jaar en 2 maanden. Toen wij de Hol-

Overlevenden van den slag in de Java-zee wachten in een kamp in Siam nog op de bevrijding . . .

landsche kranten kregen, direct na de capitulatie (pardon, we kregen ze eerst maanden later), toen waren we trotsch op onze Hollandsche ondergrondse, we waren trotsch op de spoorwegstaking, we waren trotsch op den nieuwen geest.... Landgenooten!

Hoort u deze stem uit het Verre Oosten, deze stem, die om hulp roept voor 17.000 min 3000 ex-krijgsgevangenen? Kunt u iets voor hen doen in het oude Holland, waarvoor zij zooveel leden en.... thans nog lijden?

Als u dat weet te bereiken, landgenooten, dan doet u een goede daad, een Hollandsche daad, een daad, waarvoor u de dankbaarheid van duizenden Hollandsche mannen en vrouwen in het Verre Oosten verdient....

Laten wij weer trotsch kunnen zijn op het kleine Holland, ook in Siam.

Rust op Banka

Door een
Correspondent

De eilanden buiten Java en Sumatra zijn inderdaad eilanden, waar men bevrijd opademt in een sfeer van rust en vrede. Zoo ook op Banka. Enkele feiten omtrent den toestand — begin Mei 1946 — zal ik voor U vastleggen.

Het is op Banka weer volkomen veilig; zelfs de wegtransporten tusschen de steden rijden zonder militaire bewaking. De steden zijn volkomen veilig; alleen voor de meest afgelegen posten worden — daar hier en daar eens een rampokker rondwerft en er natuurlijk altijd de mogelijkheid is, dat verkeerde elementen van zee uit landen — nog wapenen meegenomen.

De woningen zijn vrijwel alle weer goed bewoonbaar, waar noodig hersteld, met vaste waschtafels, elektrische verlichting van de hulpcentrales, terwijl de waterleidingen overal in bedrijf zijn. In Poeloe Pinang zijn de woningen wat krap, in Muntok is overvloed, in Soengei Liat en Belinjoe als vóór den oorlog. Hier en daar zijn meubelen te kort, ijskasten en radio's worden wel aangetroffen; het aantal bedden was beperkt, maar veldbedden en bultzakken worden naar behoefte vervaardigd. Er is geregeld telefoonverkeer in en met alle plaatsen, alleen met Toboali nog niet. Het nieuwe geld is

zonder eenig bezwaar in circulatie gebracht en de prijzen zijn redelijk, terwijl ze bovendien nog dalen. Groenten, vruchten, visch en kippen zijn voldoende verkrijgbaar. Eieren kosten 15 ct. In distributie zijn: rijst, suiker, meel, brood en blikjes. In Nigieo-winkels zijn sigaretten, melk, toiletartikelen, handdoeken enz. verkrijgbaar.

Het lager onderwijs is overal hervat; de broederschool Poeloe Pinang is geopend.

De hoofdwegen waren verwaarloosd doch zijn berijdbaar. De rijtijd van Muntok naar Poeloe Pinang is thans 2 $\frac{1}{2}$ uur. De bruggen zijn intact. De binnenwegen zijn naar verhouding beter dan de hoofdwegen, doch hier zijn de bruggen veelal bouwvallig. Er is een groote behoefte aan verkeersmiddelen. De oude voertuigen zijn uit alle macht door de B.T.W. hersteld. Sleepboten en prauwen zijn ook in beperkte mate hersteld. Organisatorisch is de B.T.W. samen met al het andere: B.B., politie, handel, scheepvaart, rubber, in de AMACAB samengebracht. De samenwerking met het leger is goed.

Het vliegveld Poeloe Pinang is in gebruik voor den lijndienst Batavia—Medan. Het vliegveld Muntok is door de Japanners vergroot, doch wordt verder uitgebreid. Van Poeloe Balang gaat eens per week een M.L.D. vliegboot naar Batavia

De bedienden vormen geen probleem; er zijn tijdelijk wat meer Chineezzen, doch de Maleiers komen steeds meer binnen. De houding der bedienden is, zoals ze vóór den oorlog was.

Nu het normale leven weer geheel in gang is, ontstond uiteraard ook de behoefte aan ontspanning. Alle aange troffen boeken zijn in Poeloe Pinang verzameld tot een openbare bibliotheek met ongeveer 2000 boeken. Er is een leesportefeuille in omloop. Poeloe Pinang, Muntok en Belinjoe hebben bioscopen, waar nieuwe films draaien. Er wordt druk getennist; zwembaden zijn in herstel. De societeiten van Poeloe Pinang en Muntok zijn hersteld, doch den grootsten tijd aan de militairen afgestaan.

Er wordt intusschen zeer hard gewerkt. Men begint de timmijnen steeds intensiever in bedrijf te brengen. In de kongsi's waren maar 20 à 30 koelies over, doch bij de hervatting was er direct groote toevloed van werkkrachten. Volgens een ruwe schatting is 30 à 40% van de oorspronkelijke koelies tijdens de Japansche overheersching verdwenen. Een probleem vormt het

tekort aan toekangs. Van het administratief personeel zijn de Chineezzen aanwezig en de Maleiers e.a. komen geleidelijk binnen. Er is enorme behoefte aan middelbaar-technisch Europeesch personeel. Zoo heeft de Banka Tinwinning op heel Banka maar 4 ervaren mijnmachinisten, 3 ervaren hoofdopzichters en voorts ongeveer 15 nieuwelingen. Het totale aantal Europeesche werkkrachten van de Banka Tinwinning bedroeg begin Mei een kleine 50 man. Men is echter vol vertrouwen, men werkt hard en men is er zeker van, dat in 1945 groote vorderingen gemaakt zullen worden.

Tientallen brancards brachten diegenen uit den trein uit Cheribon, die na de gevangenschap bij de steunpilaren der „Republiek" te ziek, te zwak, te verhongerd waren om te loopen.

De Nederlandsche Rechtsgedachte in Indië

II

Wanneer het geoorloofd is, met het voorafgaande den achtergrond der ontmoeting van Oost en West in het recht aan te duiden, dan wil ik nu trachten de ontwikkeling te volgen, die uit dit samentreffen is voortgekomen.

Eene ontmoeting van twee dergelijke geestelijke werelden is altijd een historisch moment van dramatische grootheid. Er ontstaan verschillende mogelijkheden van wederzijdsche beïnvloeding, met gevolgen welke zich uitstrekken over vele generaties. Ik moge dit illustreeren aan de hand van het volgende voorbeeld.

Toen het Spaansche Koninkrijk, vertegenwoordigd door Cortez en zijn handvol volgelingen, in de 16de eeuw in aanraking kwam met het machtige en hoogontwikkelde rijk der Azteken in Mexico, begon een ontwikkeling welke geëindigd is, en onvermijdelijk moest eindigen, met de schier volledige vernietiging van de autochthone cultuur en maatschappij, en hare even volledige vervanging door de Spaansche. Deze gang van zaken was in dit geval onvermijdelijk, door oorzaken welke inhaerent waren aan het Spaansche denken. Cortez en de zijnen waren allen in meerdere of mindere mate bewuste, doch allé militante dragers van de Spaansche cultuur. Zij konden geen andere opvattingen in praktijk brengen dan deze, dat de volken, waarmede zij in aanraking kwamen, onverwijld de universeele Christelijke leer zouden hebben te omhelzen, met alle, ook de uiterste consequenties daarvan, in het bijzonder voor wat betreft recht en gezag. Cortez ging in dit opzicht zoo merkwaardig ver, dat hij zich op zijne veldtochten steeds liet vergezellen door een bevoegden deurwaarder, die tot taak had om bij elke voorkomende nieuwe aanraking met vreemde vorsten en volken, ja zelfs voor het begin van elken veldslag aan de tegenpartij een formeel exploit uit te brengen. In zulke exploiten werd aan de tegenpartij op juridisch onberispelijke wijze beteekeend, dat Cortez een geldige volmacht had van Zijne Allerchristelijkste Majesteit den Koning, wiens gezag, bevestigd door den Paus als Stedehouder Christi op aarde, uit den aard der zaak niet viel te betwisten; reden waarom de tegenpartij werd gesommeerd zich onvoorwaardelijk aan 's Konings gezag en zijne wetten te onderwerpen, op straffe van groote schade aan hun zieleheil (om nog maar te zwijgen van hun leven en gezondheid wanneer „de sterke arm“ tegen hen moest worden aangewend*).

Uit het feit, dat er in Mexico niettemin lang en bloedig is gevochten, valt af te leiden, dat de Mexicaansche bevolking geen open oog heeft gehad voor

*) De Madariaga: „Herman Cortez“.

Indonesische jeugd, kinderen van zes jaar af, behoorend tot 'n Nationalistische Jeugdbeweging, brengt de Hitler-groet als de trein met het lijk van Hasan Basrik, een gesneuvelde, Madioen passeert.

de juridische finesse van deze procedure, hoewel het den Spanjaarden daarmede hooge ernst was. Vermoedelijk heeft de bevolking

in dergelijke sommaties bij deurwaardersexploit in haar onschuld niet meer gezien dan het ritueel van bovennatuurlijke bezweringen en zwarte magie. Hoe dit zij, het eindresultaat is geweest, dat evenals elders in Amerika waar de Spaansche cultuur zelfverzekerd en onweerstaanbaar voorwaarts drong, van de inheemsche cultuur en van haar rechtsstelsel niets is overgebleven, noch van de geraffineerde „communistic“ inrichting van den Mexicaanschen staat en maatschappij, noch van de andere deelen van het recht, welke alle voor instellingen naar Spaanschen trant plaats hebben moeten maken.

Een dergelijke uiterste doet ons op het oogenblik verbazingwekkend aan; om een dergelijke ontwikkeling te kunnen begrijpen, is het vereischt, dat men zich grondig verdiept in de geestesgesteldheid van die dagen en in het bijzonder in de cultureele opvattingen onder de Spanjaarden.

Keeren wij nu in gedachten terug tot de Nederlandsche voorhoeden in den Indischen Archipel, dan moeten wij op dezelfde wijze trachten te verstaan, dat zij op andere wijze te werk gingen. De geestesgesteldheid der Hollanders, die naar Indië togen en van hun opdrachtgevers in het vaderland was fundamenteel verschillend van die der Spanjaarden; diensgevolge stonden zij anders tegenover de cultuur en de rechtsinstellingen, welke zij daarginds aantroffen; en dat op zijn beurt bracht mede dat zij een andere gedragslijn volgden, welke van dit oogenblik af tot heden verstrekkende historische gevolgen heeft gehad.

Men kan dat alles in enkele grove trekken aldus samenvatten, dat wel is waar de Nederlanders over het algemeen hun eigen cultureel bezit en hun rechtsinstellingen getrouw bleven, maar deze slechts een plaats verzekeerden naast het complex van bestaande Oostersche cultuur en recht, met zijn Indonesische, Hindoesche en Islamitische elementen. Slechts in weinige streken, bijvoorbeeld in de Molukken en de Minahasa, gingen zij iets verder; op zulke uitzonderingen en op de be-

door

Mr W. G. PEKEMA

**Kader van de T.R.I., het leger der „Republiek”
Men lette op het Japansche Samoerai-zawaard...**

langrijke gevolgen daarvan tot op den huidigen dag, kom ik in ander verband terug. Om voorloopig de groote lijn in het oog te houden, kunnen wij vaststellen, dat eerst veel later in Indië een ontwikkeling begint, waarbij de beide sferen, de Nederlandsche en de Oostersche, in nauwere aanraking met elkaar komen en gedeeltelijk in elkaar beginnen te schuiven; maar ook dan is er geen sprake van eenige aandrift tot vernietiging van het Oostersche, wel van een neiging tot overbrugging en samenschakeling.

Deze ontwikkeling van overbrugging en samenschakeling was een onvermijdelijk gevolg van de evolutie der Vereenigde Oost-Indische Compagnie tot een territoriaal gezag met regeeringsbevoegdheid over aanzienlijke stukken grondgebied. De Compagnie, een Nederlandsche instelling, die hoofdzakelijk werkte door Nederlandsche mannen als haar organen op een wijdverspreid gebied, bleef ook daarna, in haar nieuwe overheidsfunctie op Java en elders, den vaderlandschen aard getrouw. De compagnie en haar dienaren bleken van het begin af opmerkelijk weinig gezindheid te vertoonen, om het te besturen gebied te behandelen op de wijze zooals Cortez en de Spanjaarden elders dat deden. Hoewel onze menschen van het Oostersche recht en van de bestaande organisatie der maatschappij in hun gebied aanvankelijk weinig zullen hebben begrepen, gingen zij systematisch aldus te werk, dat zij het gezag van de Compagnie stelden achter de bestaande inheemsche instellingen en het inheemsche recht en de gewoonten zoomede de bestaande bestuursinstellingen met dat gezag ondersteunden.

De Compagnie vertoonde weinig gezindheid om de inheemsche instellingen onder haar gezag te bedillen of te veranderen. De Compagnie als overheid beperkte zich tot enkele van de essentiële plichten van 'n overheid; zij handhaafde de openbare orde in haar gebied, zij beschermde dat gebied tegen aanvallen van buiten af, zij onderhield in verband daarmede vloten en landstrijdkrachten en politie, zij onderhield diplomatieke betrekkingen met Inheemsche vorsten en potentaten en zorgde dat zij in verband met zulke werkzaamheden, bepaalde inkomsten van het land verkreeg, meestal als een soort van heffing in natura. Daarnaast liet zij, gelijk gezegd, aan de Inheemsche samenleving haar eigen ordening en rechtsregelen en steunde het daarmede verband houdende recht.

Wanneer wij ons nu afvragen, wat de oorzaak is geweest van deze conserverende en verdraagzame instelling, welke zoo totaal verschillend is van de instelling der Spanjaarden in hun imperiale gebieden, dan is menigeen geneigd een en ander te verklaren uit de uitsluitend commercieele doeleinden der Compagnie als handelslichaam. Ik wil den invloed daarvan zeker niet licht tellen, maar ik geloof, dat dit toch niet alles verklaart. Ongetwijfeld waren de oprichters van de Compagnie en haar bewindvoerders hier te lande van huis uit verstandige kooplieden, en achtten zij het nastreven van dividenden door den handel in Indische producten hun voornaamste taak. Doch tevens waren deze menschen geloovige Calvinisten en de plicht om menschen van het Oosten het ware geloof deelachtig te doen worden was uitdrukkelijk als een der plichten van de Compagnie erkend. Reeds de eerste Gouverneur-Generaal, Pieter Both,

werd in 1609 geïnstrueerd zich terdege op de hoogte te stellen: „wat noodig dient gedaan tot verbreiding van den Naam van Christus, salicheyt der Onchristenen” en de Compagnie beschouwde het als haar plicht „onder de heydenen en ongelovigen te verbreyden de glorieuze kennisse van salicheyt”. Het is mogelijk, dat in den geest van de Compagnie de interpretatie zoo uitviel, dat het in den handel beter uitkomt wanneer men te maken heeft met solvente ongelovigen dan met insolvente geloovigen; in dit opzicht plegen de theologie en de boekhoudkunde niet tot verschillende uitkomsten te leiden welke hier op aarde waarneembaar zijn.

Daarnaast staan echter andere mogelijkheden. De Engelschen, wier East-India Company eveneens een commercieel lichaam was — en nog wel een waarbij vele Schotten in de leiding zaten, hetgeen het commercieel karakter uitermate accentueert! — waren dus bij hun optreden in Britsch-Indië van huis uit evenzo georiënteerd als onze menschen in Indië; en toch zijn de Engelschen er van lieverlede toe gekomen om veel meer dan wij deden, de Oostersche samenleving, haar organisatie en met name het bestaande recht om te woelen. Wanneer wij dus willen nagaan, hoe het komt, dat de Hollanders in dat opzicht onder alle koloniserende volken traditioneel het voorzichtigst zijn opgetreden en op den duur meer hebben geconserveerd dan veranderd, dan moeten wij dieper tasten dan het commercieel karakter van de Compagnie, en wel een verklaring zoeken in de essentiële eigenschappen van het Nederlandsche volk en zijn cultuur.

Waar orde terugkeert, begint de arbeid

Van een
Correspondent

Een der Bandoengsche instellingen waarover wij enkele maanden geleden berichtten, dat zij haar werkzaamheden had hervat, is het laboratorium voor Technische Hygiëne en Assainering van den Dienst der Volksgezondheid.

Dit laboratorium, dat zich bevindt op het terrein der Technische Hoogeschool, heeft reeds voor den oorlog de drieledige taak vervuld van: 1. centraal laboratorium voor onderzoekingen op het gebied van drinkwaterzuivering en afvalwater-zuivering; 2. onderzoekingslaboratorium voor luchtconditioneerings-techniek; 3. instituut voor het onderwijs in de technische hygiëne aan studenten aan de Technische Hoogeschool, zoemedt het onderwijs aan analisten, bestemd voor de waterleidingbedrijven in Ned. Indië.

Tijdens de Japansche bezetting veranderden de werkzaamheden van het laboratorium. Van de bovengenoemde taak bleef slechts het onderzoek van drinkwater over. Verder werd het laboratorium gebruikt voor de fabricage van geneesmiddelen en voor technisch-chemische onderzoekingen. Na de oprichting door de Japs van een soort „Industrie Hoogeschool” werd de collegezaal van het laboratorium misbruikt voor het geven van allerhande voor de toehoorders onbegrijpelijke colleges, te weten chemie met Japansch als voertaal. In het jaar 1945 werd in het laboratorium ook een cursus geopend voor analist waaraan 30 jongelieden deelnamen. Voor deze opleiding werd nagenoeg alle kantooruimte in laboratoria omgezet. Na de uitdrijving der extremistische elementen, die het terrein der T. H. na Japans capitulatie bezet hielden, door het Britsche leger en na de plundering konden de werkzaamheden in het laboratorium voor Technische Hygiëne weder een aanvang nemen.

Allereerst werd dit in dienst gesteld van de afdeling Voeding van de Amacab (eerst Rapwi). Het gistbedrijf werd uit het kamp (XVde Bataljon) naar de T. H. overgebracht en een tempel-fabriek werd opgericht. Dit bedrijf begon met experimenten in het klein, doch is geleidelijk uitgegroeid en het groeit nog steeds. De productie van gistoplossing is 745 liter per dag (s Zondags halve productie). 6 Liter gistoplossing komt overeen met 1 kg persgist. Het tempelbedrijf had gedurende de maand Maart een productie van ongeveer 1600 kg. De dagelijksche productie bedraagt thans circa 70 kg. Gepoogd wordt deze op te voeren tot 250 kg per dag. Het product wordt aan de afdeling Voeding van de Amacab geleverd.

Voor medische doeleinden wordt ook gepasteuriseerde gist afgeleverd. Door het tempelbedrijf worden aspirant-tempel-fabrikanten opgeleid en van deugdelijk materiaal voorzien. Een methode werd uitgewerkt om entmateriaal zoodanig te prepareren, dat het door den geheelen archipel kan worden verzonden. Van begin April kon het in Zuid-Bandoeng wonende Chineesche personeel van het laboratorium weer geregeld binnenkomen. Daartoe kon weer een aanvang worden gemaakt met de maatregelen, noodig voor een geregeld bacte-

riologisch onderzoek van het drinkwater, de controle van het water in zwembaden en voor de chemische controle van alcoholische dranken en voedingsmiddelen. Ten behoeve van het onderwijs aan de Technische Hoogeschool werd, behalve de bestaande collegezaal, een tweede collegezaal in de modellenzaal van dit laboratorium ingericht. Twee zalen werden in gereedheid gebracht, waarvan één ten behoeve van een scheikundig, en de andere ten behoeve van een natuurkundig practicum.

Verder werd een laboratoriumzaal aan de glasblazerij van de Technische Hoogeschool afgestaan. Deze maatregelen waren noodig doordat het grootste gedeelte van de door het onderwijs benodigde ruimte door de Britsche troepen wordt geoccupeerd. Zooveel mogelijk worden thans de werkruimten weer voor het oorspronkelijke doel ingericht en in den vroegeren staat hersteld.

De colleges in technische hygiëne aan de T. H. werden door dr. C. O. Schaeffer gegeven. Hoofd van het D.V.G.-laboratorium is dr. ir. J. A. Wiesebron. Leider van het gistbedrijf is de heer A. H. Rijk van Esveld en mej. E. L. Siahaya leidt het tempelbedrijf.

Zoo is in het laboratorium de bedrijvigheid teruggekeerd. Het wetenschappelijk werk is hervat en aangepast aan de behoeften van dezen tijd.

onze kunstkalender slechts . . f 1.25

De prijs van onze Kunstkalender is verlaagd op slechts f 1,25, uitgevoerd in drie kleurendruk, naar olie- en schilderstukken van v. Meeteren Brouwer, en verkrijgbaar bij de Schefferdrukkerij, Wijnstraat 47, Dordrecht (Postrekening 2456. Franco toezending. Afmeting 32 x 45 cm.

De Kalender bevat afbeeldingen van: Java, Curaçao, Sawahs op Java, Ossenkar, School Suriname en Strand Java.

Overal waar rust en orde door de Nederlandsche troepen hersteld zijn, herleeft het pasarverkeer.

Het rapport der Curaçaosche Commissie

De Commissie voor Onderzoek en Bestudeering van de politieke opvattingen en wenschen in Curaçao en ter voorbereiding van de Rijksconferentie, heeft haar werkzaamheden beëindigd en een tweehonderd bladzijden tellend rapport gepubliceerd. Dit rapport omvat drie voorafgaande hoofdstukken, n.l. een over de bevolking, haar aard, samenstelling en cultuurinstellingen, een over de financieel-economische ontwikkeling, een over de ontwikkeling van het kiesrecht, de verkiezingen, de samenstelling der Staten, het partijwezen en vervolgens nog een hoofdstuk, dat de kern van het onderzoek vormt, n.l. Curaçao's politieke opvattingen en wenschen.

De Commissie verklaarde, dat de bestaande verhoudingen tusschen Curaçao en Nederland niet voldoende, daar zij verouderd zijn en de Nederlandsche volksvertegenwoordiging in feite de soevereine macht in Curaçao heeft. De Commissie was wel van oordeel, dat de Gouverneur moet worden benoemd door de Kroon, evenals de Raad van Bestuur en de rechterlijke macht. Ook de hoofden der bestuursafdeelingen dienen door de uitvoerende macht benoemd te worden.

Wat de onderlinge verhouding der verschillende staatsdeelen betreft, is de Commissie van oordeel, dat algemeene belangen ook algemeen dienen te worden geregeld. Bij verdere regeling brengt elk staatsdeel stemmen uit in verhouding tot zijn beteekenis. De Commissie stelt voor den naam van het staatsdeel te veranderen in Nederlandsch-West-Indië.

Als overkoepelend orgaan heeft de Commissie gedacht een Rijksparlement met wetgevende en controleerende macht, waarvan de afgevaardigden benoemd worden door den Gouverneur, de Staten en den Raad van Bestuur, ofwel door een college uit deze drie samengesteld.

De onderwerpen, waarmede het Rijksparlement zich dient bezig te houden, zijn onder meer defensie, de staatsregeling, Nederlandschap en buitenlandsche zaken. Het Rijksparlement geeft de grondslagen aan, die verder uitgewerkt worden bij landsverordeningen.

De Commissie legt den nadruk op de noodzakelijkheid van herziening der nationaliteitsregeling. De Commissie verklaart zich tegen een Rijkskabinet maar is voor aanstelling van hooge ambtenaren, verantwoordelijk aan het Rijksparlement, genaamd directeuren of staatssecretarissen, die de vergaderingen van het Rijksparlement bijwonen en een raadgevende stem bezitten.

De Commissie dringt met klem aan op de instelling van een directoraat-generaal van voorlichting, is een tegenstandster van voorloopige wijziging der staatsregeling, maar wenscht wel spoedige bijeenroeping der Rijksconferentie en vraagt in afwachting daarvan strikte toepassing der artikelen 49 en 50 van de Curaçaosche Staatsregeling, die bepalen, dat geen algemeene maatregelen genomen worden zonder den Raad van Bestuur of Staten te hooren.

De Commissie wenscht herziening van de positie van den Gouverneur, daar hem een te groote taak is opgelegd. Zij stelt voor het bestuur in handen te leggen van een college met den Gouverneur als voorzitter, bijgestaan door Gedeputeerden uit de Staten, wier plaats in de Staten door reservecandidaten ingenomen wordt. De Gouverneur is niet verantwoordelijk aan de volksvertegenwoordiging. Het college beslist, de uitvoering blijft bij den Gouverneur. Het college zou den nřam Raad van Advies krijgen. Een en ander analoog met de Nederlandsche gemeenten.

Daar de Bestuursraad uit de volksvertegenwoordiging geboren is, zijn conflicten tusschen bestuur en volksvertegenwoordiging practisch uitgesloten. De Gouverneur heeft een dubbele functie; hij is Kroonvertegenwoordiger en deelnemer aan het bestuursapparaat van Curaçao. De Commissie wenscht

voorts uitbreiding der volksvertegenwoordiging, maar spreekt zich niet uit over de gedeeltelijke benoeming daarvan, bij de huidige regeling worden vijf leden of een derde der Staten benoemd. Verder wenscht de Commissie gedeeltelijke uitbreiding van het kiesrecht.

De sterksten

Het onderstaande gedicht werd ons toegezonden door de moeder van de schrijfster. Zij dichtte het in een vrouwenkamp op Sumatra.

*Daar gaan ze weer....
Daar staan ze weer....
Ze slaan ze neer....
de tjangcols!*

*Met de tjangcols hoog geheven
Naar de strakke blauwe lucht;
Met hun kromme — moede ruggen
Met hun stillen — zwaren zucht....*

*Slaan ze diep het blinkend staal
In den zon-doorstooïden grond;
Slaan ze hard de tjangcols neer,
Slaan ze hand en vingers wond.*

*Hooger — hooger klimt de zonne
In het trillend-heete zwerk.
Op de tjangcols, néér de tjangcols!
Vrouwen, dit is oorlogswerk!*

*Protesteerend scheurt de aarde,
Splijt de harde grond uiteen.
Harder — dieper gaan de tjangcols
Door 't onwillig harde steen.*

*Behoort het tot de nieuwe orde,
Vernietiging van vrouwenkracht?
Moet ook de vrouw worden bevochten
Met ruwe-rauwe overmacht?!*

*Op de tjangcols, néér die tjangcols!
Vrouwen, hebt ge 't wel bedacht....
Door dat zwiĳgend-harde werken
Toont ge juist Uw overmacht!!*

Kamp Gloegoer I

6 Jan. 1945

L. Bsse. CREUTZ-DORRÉ

GOEDE VORDERINGEN IN SEMARANG

Semarang en naaste omgeving vormen, samen met Batavia, Bandoeng en Soerabaja de vier enclaves van Nederlandsch-Indië in een Java waar daarbuiten anarchie en wanorde heerschen. In Semarang reikt het bevrijde gebied van de kust tot bovenop den Gombel en verder van een eindweegs in de richting van Demak tot een eind in de richting van Koeliwoengoe. Buiten dit gebied kan men zich niet begeven; het moet door waakzame troepen beschermd worden. Onderstaande „Dagblad“-correspondentie geeft van de situatie in Semarang een levendig beeld.

„Door omstandigheden moest ik Semarang half December verlaten; nu begin Maart heb ik er eerst weer een drietal dagen kunnen doorbrengen. Het stadsbeeld is eenvoudig niet te herkennen; in betrekkelijk korten tijd zijn daarin kolossale veranderingen tot stand gekomen. Alle wegen, zoowel in de stad beneden als boven, Nieuw-Tjandi, zijn of worden gerepareerd. De weg naar het vliegveld, welke in December praktisch onberijdbaar was, kan met een tachtig kilometervaart afgelegd worden.

Duizenden koelies zijn nu aan den rand van de stad bezig de alang-alangwouden weg te kappen, hetgeen in de stad zelf reeds gebeurd is, evenals in het heuvelterrein, dat er nu weer als het oude Nieuw-Tjandi uitziet.

De wonden, die de bommen en granaten in November geslagen hebben, worden geheeld: puin weggehaald, gebouwen hersteld, kogelgaten gedicht, gebroken ruiten vervangen door bamboetjes. De geheele stad moet „gekeerd“ zijn, want straatvuil is nergens te bekennen; goten en riolen functioneeren normaal. Op Bodjong, de oude winkelstraat, openen de toko's; ook de deuren van het bekende restaurant „Oen“ hebben zich ontsloten. Fietsers en auto's krioelen daar door drommen Indonesiërs. De watervoorziening vormt nog altijd een probleem, doch de distributie daarvan is uitstekend georganiseerd. De voeding is goed, maar verse groenten en vruchten zijn nog steeds praktisch niet te krijgen, met geld kan niet veel gekocht worden.

De beruchte kampen, zoals Lampersarinen Halmaheira, zijn leeg; de Nederlandsche gemeenschap is grootendeels ondergebracht in de woonwijken van Nieuw-Tjandi, zoodat de huisvesting ver uitsteekt boven die van Batavia, letterlijk en figuurlijk.

De taak van de Rapwi is zoo langzamerhand afgelopen; deze is nu in al haar geledingen overgenomen door de AMA, ondergebracht in 't Gouverneurskantoor. Nog ontbreekt het in Batavia zoo bekende distributie-apparaat van de Nigieo; de noodwinkels, doch de organisatie daarvan heeft reeds een aanvang genomen. De burgers in Semarang hopen nu binnenkort ook in de kleeren gestoken te worden.

De veiligheid in de stad zoowel als in het bewoonde heuvelterrein is volkomen hersteld; geenszins echter daarbuiten. Dag en nacht donderen de kanonnen, die in Nieuw-Tjandi opgesteld staan, toevallig altijd op ongelegen tijden, zoo tusschen 2 en 4 uur 's middags en 's mor-

gens tusschen 5 en 7 uur, want dagelijks doen troepen pemoeda's die de stad omsingelen, een poging om door te breken. Alle burgers zijn een al lof over de 1200 man Paratroops, waarover de Batavianen zoo slecht te spreken waren. Zij en de Nederlanders hebben in Semarang een wonder tot stand gebracht, dat in Batavia met duizenden militairen en het groote aantal burgers, ondanks of beter gezegd dank zij de vele voortdurend vergaderende organisaties, nauwelijks mogelijk is gebleken.

Maar er heerschen dan ook in Semarang een sfeer en een geest, die nergens anders gevonden kan worden dan bij enthousiaste bouwers, mannen van de daad! De dommen en de tragen, de luiaards en de ongeloofigen onder mijn lezers zullen zich afvragen, wat dat dan voor kerels zijn, die schouder aan schouder met de Para-troops vechten voor normale toestanden in Semarang. Ex-burger-geïnterneerden, mijnheer en mevrouw; ex-burger-geïnterneerden, die na den tweeden „oorlog“ toch nog achterbleven met hun vrouwen en hun kinderen: kerels met ruggegraat! Alle zwartkijkers ten voorbeeld!

Wat verzuimd werd.

Een Nederlandsch hoofdofficier schrijft ons:

„Daar ik zelve temidden der eerste zoogenaamde straatgevechten heb gezeten, toen de extremisten nog niet over de vele Japansche wapenen van nu beschikten, kan ik nu verklaren, dat als men toen krachtig had doorgezet, de uit hun civiele kantoren gezette Japanners er tijdelijk weer in had gezet dan wel onmiddellijk door bevoegde Nederlandsche krachten had vervangen, men in Bandoeng en naaste omgeving den toestand geheel in de hand zou hebben gehad.

De straatgevechten waren niets anders dan een kinderachtige en kinderlijke comédie, waarom men eigenlijk lachen moest. De langs de straten oproerige bendeties, grootendeels bewapend met pieken, waren net troepen schooljongens, zoals wij die gekend hebben in onze jonge jaren, als de scholen tegen elkaar vochten. Werd de overkant (de Japs!) een beetje agressief, dan verdween men retireerende als een haas in gebouwen en achter muren om Joelende weer te voorschijn te komen als het weer een beetje veilig was. Had men dit in de kiem gesmoord, dan waren we nu een heel eind verder geweest.

Spoorwegverkeer op Java in 1946

Het verwarrende Oosten

„Een knap, maar melancholisch document”, noemde Churchill het Witboek over Britsch-Indië. „Men ziet er uit, dat het Imperium zich inderdaad in liquidatie bevindt. Aan den ernst en de oprechtheid, waarmede de ministers en de onderkoning gewerkt hebben om een oplossing te vinden voor de Indische moeilijkheden, valt niet te twifelen. Zij werkten met een ijver, die natuurlijk zou zijn, zoo het ging om een Rijk te verwerven en niet om het weg te werpen....”

Aldus Winston Churchill. Zijn woorden moeten in Nederland velen treffen — waar een vergelijkbare ijver aan een vergelijkbaar doel besteed wordt.

In Britsch-Indië nu hebben Lord Pethick-Lawrence, Sir Stafford Cripps, A. V. Alexander en de onderkoning Lord Wavell *niet* kunnen bereiken, dat een voor Hindoes en Mohammedanen aanvaardbare oplossing werd gevonden. Men is nu al verheugd, dat beide groepen — de Hindoes vlot, de Mohammedanen met tegenzin — een tijdelijken overgangstoestand aanvaarden. Men werkt nu aan de vorming van een interim-regeering; de onderkoning en de Britsche troepen blijven in Britsch-Indië.

Het Engelse compromisvoorstel komt tegemoet aan den wensch der Mohammedanen door zeer zelfstandige provincies te stichten, maar hun eisch van „Pakistan” — een of twee afzonderlijke onafhankelijke staten met een Mohammedaansche meerderheid naast het „Hindoestan” der Hindoes — is niet ingewilligd. De ernstige woelingen, waarbij veel doden vielen, in Bareilly, Allahabad, Bengalen en Kashmir houden met de algemeene politieke situatie geen direct verband; zij dragen een lokaal karakter — al blijkt er nochtans een spanning uit, die door het voedselgebrek verergerd wordt.

Koning Faroek van Egypte heeft „alle Arabische Koningen en Presidenten” uitgenoodigd om in Kairo te vergaderen. Dies vergaderden met koning Faroek van Egypte: koning Ibn Saoed van Arabië, de Imam van Jemen, de koning van Transjordanië, de regent van Irak, zoomede de presidenten der republieken Syrië en Libanon. Palestina is niet onafhankelijk en dus niet vertegenwoordigd, maar Jamal Hoesseini, hoofd van het Hooge

Arabische Comité te Jeruzalem, is voor zekerheid toch maar naar Kairo gekomen.

Want het gaat vooral om Palestina.

Daar bevinden de Engelsen zich in een afschuwelijke dwangpositie. Het voorstel der Engelsch—Amerikaansche commissie om 100.000 Joden toe te laten, ontstak stormen in de Arabische landen — waarmede Engeland vóór alles vrede wenschte. Vooral, nu men Gaza in Palestina tot sterke militaire basis inricht, ter vervanging van de vlootbasis Alexandrië en de versterkingen der Suez Kanaalzone, die worden prijsgegeven.

De „nieuwe politiek” der Britsche Labour-regeering wil: een nieuwe, sterke positie van Engeland in het Naburige en het Midden-Oosten, maar geheel op de basis van vriendschap en goede trouw. Een der voornaamste struikelblokken op dien weg: Palestina.

De Fransche politiek in het Verre Oosten die, met de instelling van de Republiek Vieth Nam aan Nederland ten voorbeeld werd gesteld, werd andermaal geprezen door den heer A. G. H. Bachrach, die jhr. T. A. Baud op diens reis als „persoonlijk vertegenwoordiger van dr. Van Mook” — een nieuw figuur — vergezeld. „Men kon”, zeide de heer Bachrach, „Fransche soldaten de vlag van Annam zien groeten, en Annamieten saluerden voor de Fransche vlag.”

Dit idyllisch beeld is nu wel geheel verstoord.

De man van Vieth Nam, is van de eerste conferentie boos weggelopen; er is rust en orde in Indo-China overal daar, waar Fransche troepen zijn, die de extremisten in bedwang houden. Ook daar wil namelijk de overgrootste meerderheid der Inheemsche bevolking niets liever, dan dat de Franschen hun vroegere taak hervatten; ook daar is het een terroriseerende minderheid van extremisten, die zich laat gelden.

Een nieuwe complicatie vormen de „incidenten” langs de grens van Siam en Indo-China. Daar zijn Fransche en Indo-Chineesche troepen op Siameesch grondgebied gekomen, waarop Siam zich, modern en modieus, tot den Veiligheidsraad gewend heeft.

Siam zal daar misschien nog eenige moeite mee hebben. Want het grensgebied in kwestie is.... tijdens de Japansche bezetting door de Japanners van Indo-China losgemaakt en aan Siam toegevoegd....

Een troepje soldaten van de T. R. I., het leger van de „Republiek”. Een deel hunner uniformen is Japansch, hun opleiding was Japansch, en al hun wapenen zijn Japansche wapenen.

Een Nederlandsch woord.

De journalist A. P. A. Besnard schreef, vóór hij samen met den heer W. Belonje van het „Dagblad“ verdween, o.m. deze treffende regelen, die overtuigend spreken van wat er leeft in den geest der Nederlanders in Indië. Althans... van de besten hunner.

„Op het oogenblik der beproeving zij het gedaan met het meewarig gesol met woorden, met de vriendelijke zachtzinnigheid, die iedereen wil tevreden stellen, en zeker met den verkapt angst, die zich camoufleert en welpraterij stelt in de plaats van weldenkendheid.

Wij hebben een hoogen plicht te doen en behoefte aan duidelijke taal, welsprekende gebaren en onmiskenbare daden. Wij moeten nu den hartstocht van het gepeupel afschrikken, de psychose overwinnen door het oproer te dempen, door geweld, waar geweld gebruikt moet worden, maar vooral door ontzag waar ontzag kan worden ingeboezemd, door de kracht van onze hand, maar meer nog door de groote onzichtbare macht van het voorbeeld.

Zoo zullen wij Indonesië redden! Dat kan als wij beseffen dat niets werkt zonder de kracht van den geest. Dat vermag hier ongetwijfeld de democratie, maar alleen de democratie „met“ de klassieke deugden.

Daarom weg met de scharrelaars hoog of laag. Weg met de lieden, die ons compromitteerden in Australië door daar beelden van tuchteloosheid en onsmakelijke weelde ten toon te spreiden. Weg met degenen, die ons verlaagden in de oogen van onze Indonesische vrienden door tuchteloos gedrag. Terug naar de eenvoudige burgerdeugden, die ons gered hebben in den tijd van de interneering, terug naar de discipline, terug naar stricte eerlijkheid van denken en handelen.

Stem van een Indonesiër

In het „Dagblad“ schreef een Indonesiër, lid van den Democratischen Bond, het volgende:

„Natuurlijk zijn wij bereid onze krachten te geven en mede te werken aan den heropbouw van een nieuw Java, doch indien de omstandigheden en/of internationale druk de erkenning noodzakelijk maken van de huidige republiek, waarvan ieder weet, dat zij Japan-fascistische kiemen in zich draagt; indien geen voldoende waarborgen kunnen worden gegeven, dat in het onder het gezag van de republiek (of welken naam de toekomstige nieuwe zelfstandige staat ook moge dragen) vallend gebied aan alle minderheidsgroepen en andersdenkenden een rustig en vreedzaam bestaan is verzekerd en indien geen waarborgen kunnen worden gegeven voor een democratisch staatsbestel en eerbiediging van de fundamentele rechten, dan rest ons niets anders dan een algemeene exodus uit dit eiland naar gebieden in Indonesië, niet vallende onder de republiek en waar miljoenen hectaren grond op ontginning en ontwikkeling wachten.

Wil het „zelfbeschikkingsrecht der volkeren“ geen holle phrase blijken, dan moet de wereld ook aan de minderheidsgroepen het recht toekennen om een eigen bestuur en een eigen regeeringsvorm te kiezen. Een met minderheidsgroepen bedoel ik niet alleen bevolkingsgroepen, die een minderheid vormen, zoals b.v. de Indo-Europeesche groep, doch ook alle Javanen, Soendaneezen enz. die om principieele dan wel andere redenen zich niet onder het gezag van de republiek wenschen te stellen. De Nederlandsch-Indische regering dient allen, die vrijwillig den wensch daartoe te kennen geven, in de gelegenheid te stellen om Java te verlaten en ergens anders een nieuwen staat te bouwen op waarlijk democratische grondslagen“.

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja; vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b 's-Gravenhage. Telefoon 330481.

J. B. WOLTERS

Groningen - Batavia

INSULINDE

Serie handleidingen voor de kennis van Indonesië

Zo juist verschenen: TWEDE DEEL

De Grote Cultures van Indonesië

A. Boomgewassen door K. VAN DER VEER

Prijs f 2,50*

Allen die een werkkring zoeken in de landbouw in Indië en allen die de Indische stapelproducten verhandelen of verwerken, zal dit boek een betrouwbare gids kunnen zijn.

Verkrijgbaar bij de Boekhandel

● Is Uw man, Uw zoon, Uw vriend of verloofde naar Indië

Stuurt hem een

**ZAK-KOOKBOEKJE
VOOR KAMPEERDERS
IN INDIË** door C. VAN RIJN

Hij zal er geweldig blij mee zijn. Het boekje is zeer licht en dus gemakkelijk te verzenden. Onze jongens zijn wel bij een legeronderdeel ingedeeld, toch moeten zij vaak hun eigen potje koken. Zij kunnen zich wel behelpen met een armzalig en eentonig dieet van beschuit, kaas, chocolade en vruchten; maar met een klein beetje moeite kunnen zij zich met dit boekje, dagelijks een lekker menu verschaffen. De oplage is beperkt. Bestel onmiddellijk. 75 blz.

Prijs slechts f 1.05

Verzendboekhandel *Winants*

Geleenstraat 18—20, Tel. 3383, Heerlen

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en dijkgenooten in het verre Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten (door f 6,— te storten op gironummer 14574 van Oost en West) ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt. Adresseering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.

Aan de leden

Berg dit blad niet op, werp het niet weg, doch geef het aan vrienden en kennissen ter lezing. Indien U aan vrienden en anderen een exemplaar ter kennisname wil zenden, gelieve U dit op te geven aan het Hoofdbestuur Den Haag, gratis toezending volgt.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Verschenen :

Mr. W. H. J. ELIAS

Indië onder Japanschen hiel

Het eerste boek over Indië tijdens de Japansche bezetting, dat den Nederlander leert, wat tienduizenden onzer landgenoten te dragen hebben gehad onder een barbaarschen Aziatischen overheerscher.

Prijs f 6.90

Uw boekhandelaar heeft dit voorhanden!

UITGEVERIJ W. VAN HOEVE, DEVENTER

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

De cursus

voor mannen en vrouwen met durf- en doorzettingsvermogen per maand f 6,-

Hogere Alg. Ontwikkeling

104 lessen in: geschiedenis, kunstgeschiedenis, litteratuur, sociologie, economie, Godsdiensten, mythologie, muziekgeschiedenis, rechtskennis, wijsbegeerte, psychologie, rhetorica, staatsinrichting.

EEN CURSUS
VAN BESCHAVING

Vraagt
prospectus
O.W. 11

USLUBWEG 20
DEN HAAG
Tel. 773224
No 6 uur tel. 151723

Oost West - Thuis Best

met *C. Jamin* 't allerbest!

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

(DEVIEZENBANK)

HOOPDKANTOOR: AMSTERDAM, VUZELSTRAAT 32
70 kantoren in Nederland

ALLE BANK-, EFFECTEN-
EN ASSURANTIEZAKEN

ER IS
MAAR
EÉN

Klokken-Dokter

Telefoon
2 nummers
33.38.69
33.79.26

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129
met de *grootste reparatie-inrichting*
op het gebied van antieke klokken
zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelsche tafclklokken met maan en datum, Friesche klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, sloopjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres
ALLE ONDERDEELN VOORRADIG

ROTTERDAMSCH LLOYD

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

KOLEN KEMELING

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eef

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pymontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Restaurant

SAUR

Annex

Oester- en Snackbar

Lange Voorhout 51 Den Haag,
Telefoon 116020

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hoof

Greenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT
alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

SPREEK, en men
kent U!

! Men fascieert U naar Uw spreken. Men bepaalt Uw waarde naar Uw woorden...
! Schat men U hoog? Schat men U laag? Het hangt af van de wijze, waarop gij
Uw gedachten en gevoelens weet te uiten...

Wilt gij slagen in het leven, dan moeten de belangrijke menschen uit Uw omgeving
Uw waarde HOOG schatten. Dit bereikt men echter niet met wat „handig mondwerk”.

Het is onvoldoende als men zegt: „die is niet op zijn mondje ge-
vallen”. Neen, wáárlijk goed spreken is een kunst, zooals goed schrij-
ven of teekenen een kunst is. Wie vooruit wil komen MOET
die kunst beheerschen. Dit geldt voor iedereen. Zoowel voor den
zakenaar als voor den leeraar, zoowel voor den ambtenaar als
voor den makelaar of den vertegenwoordiger. Het geldt óók
voor U! Leert daarom beter spreken.

Dalméijer's Cursus helpt U daarbij. Dalméijer's schriftelijke cursus
geeft U vrijmoedigheid en zelfvertrouwen, Uw woord krijgt een
sympathieke en meeslepende overredingskracht. Door toepassing van
de moderne psychologie van deze cursus wordt U een bekwaam
spreker en een krachtige persoonlijkheid. De macht van het woord
en de macht van de persoonlijkheid, beide openen U ongedachte en
verblijvend wijde perspectieven.

Tienduizenden in Nederland en Nederlandsch-Indië vonden dien weg
naar persoonlijkheids-ontplooiing en een rijkere toekomst. Duizenden
brieven van dankbare cursisten en ex-cursisten bewijzen dit met on-
wettelijke zekerheid. Enkele zinnen uit deze brieven drukken wij
hiernevens voor U af... Laten zij U een aansporing zijn het geluk
en de vooruitgang te vinden, door ontplooiing van Uw innerlijke
krachten, evenals de schrijvers dezer brieven dat deden. Wilt U
dankwoordelijk vooruitkomen? Is dit U ernst? Val dan nu éerst onder-
staanden BON in. De eerste stap op den weg naar een blijdere, lie-
tere toekomst van vooruitgang naar vooruitgang, is daarmede getet.

Cursus 104907, mee-
telvorkant, schrift.
-Het resultaat, dat ik
met Uw cursus heb
bereikt, is verblijvend.
Mijn eerste opreden
als Vrij Spreker had
plaats in de hoedanig-
heid van voorzitter van een vergadering.
Tevens heb ik op deze bijeenkomst een
speechbeurt vervuld van een half uur.
Alles is zeer goed verlopen.”

Cursus 105145, win-
kelbediende, schrift.
„Vrij te
kunnen en te dur-
ven spreken, die
grote en wrij
begeerde schat,
heeft Uw cursus mij gebracht.
Uw lessen zijn in één woord
schitterend.”

BON

(langs deze lijn afsnijpen a.u.b.)
Zendt mij kosteloos Uw uitgebreide
brochure over „Vrij spreken, logisch
denken en praktische levenskunst”.

NAAM:

STRAAT: No.

ADRES:

(insluiten in Drukletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postaanb.
aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Afd. ov. 1246,
Konninginew. 182, Adm.-Z. U kunt ook per brief
bestellen, als U dit blad niet wilt beschadigen.

SLA UW VLEUGELS UIT!

Menig mensch blijft zijn
geheele leven lang als
een gevangene rondloopen,
terwijl hij — in figuur-
lijken zin — vleugels heeft.
Sla gij Uw vleugels uit. De
moderne toegepaste psychologie van
Dalméijer's schriftelijke cursussen leert U
dat, — zooals 30 jaar van verrassende
successen overtuigend hebben bewezen.

